

Vragen commissie Ruimte 5 oktober 2023 bij verordening nadeelcompensatie:

1. Is er een hardheidsclausule mogelijk/ nodig voor griffierecht?

Het opnemen van een hardheidsclausule wordt niet geadviseerd. De wetgever heeft in de memorie van toelichting bij artikel 4:128 van de Awb onder andere opgemerkt: "Heffing van een recht kan een doeltreffend middel zijn om te voorkomen dat een bestuursorgaan wordt overspoeld met een overvloed aan lichtvaardig ingediende, onvoldoende onderbouwde, aanvragen. De praktijk heeft geleerd dat dit bij grote projecten geen denkbeeldig verschijnsel is. De afhandeling van een dergelijke overvloed aan aanvragen kost het bestuursorgaan (en daarmee de samenleving) onnodig veel tijd en geld. Heffing van een recht kan dan een nuttige functie vervullen. Burgers of ondernemers met een serieuze aanspraak op een vergoeding zullen zich door het recht niet laten weerhouden van indiening van een aanvraag."

Bij het opstellen van de verordening is de vraag of het heffen van recht voor sommige mensen echt een hindernis zou kunnen zijn, wel gesteld. In dat licht wordt een lager recht voorgesteld dan het wettelijk toegestane recht van € 500,-.

Het opnemen van een hardheidsclausule is echter wel mogelijk. Als de raad dit wenst, kan zij deze met een amendement toevoegen aan de verordening. Uw raad zou daarvoor de volgende tekst kunnen opnemen in artikel 3 lid 3 (nieuw):

'Het bestuursorgaan kan het bepaalde in lid 1 van dit artikel buiten toepassing laten of daarvan afwijken, voor zover toepassing gelet op het belang dat deze verordening beoogt te beschermen, zal leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard'.

2. Is er onderscheid te maken tussen rechtspersonen en natuurlijke personen?

Op dit moment kennen we in de praktijk de termen 'nadeelcompensatie' én 'planschade' naast elkaar. Per 1 januari heten beide 'nadeelcompensatie'.

Nadeelcompensatie is bijvoorbeeld mogelijk wanneer de gemeente besluit een weg open te breken voor ondergrondse infrastructurele werkzaamheden, waardoor een aantal winkels langere tijd niet of slechter bereikbaar is. De winkeliers lijden daardoor omzetverlies.

In de regel zijn degene die nadeelcompensatie claimen ondernemers. Het is mogelijk dat een burger nadeelcompensatie claimt maar dit komt in de praktijk niet of nauwelijks voor.

Voor een beroep op planschade is een wijziging in het planologisch regime nodig. Degenen die deze schade claimen zijn in de regel eigenaren van onroerend goed. Dit kunnen burgers of bedrijven zijn.

Voor beide situaties is geldende rechtspraak dat een bepaalde deel van de schade of een bepaald bedrag behoort tot het maatschappelijk risico. Het is namelijk niet zo dat de overheid verplicht is om iedere schade die zij in de rechtmatige uitoefening van haar publieke taken veroorzaakt, in zijn geheel te vergoeden. Dat overheidsingrijpen voor sommige burgers en ondernemingen nadelige gevolgen kan hebben, is namelijk onvermijdelijk. Een deel van de schade blijft daarom voor rekening van de burger/ondernemer (zgn. bagatelbedragen).

Hoewel in de modelverordening van de VNG geen specifieke bepaling voor bagatellen opgenomen is, wordt in de implementatiehandleiding van de VNG gerefereerd aan de mogelijkheid om bagateldrempels op te nemen, op basis waarvan schadeclaims direct kunnen worden afgewezen. Voor planschade is deze drempel bij wet vastgelegd, in andere zaken zal dit van geval tot geval moeten worden onderzocht, mede aan de hand van jurisprudentie. Om enige invulling hieraan te geven en belanghebbenden vooraf enige duidelijkheid te verschaffen – en natuurlijk ook om bagatelzaken te voorkomen – is in artikel 5 lid 4 bepaald dat bij aanvragen een drempel geldt van € 500 voor particulieren en € 1000 voor bedrijven. Is het schadebedrag lager dan kan de aanvraag worden afgewezen zonder nader onderzoek. Deze bedragen zijn overgenomen of afgeleid uit de landelijk veel gebruikte Handleiding nadeelcompensatie bij infrastructurele maatregelen van het Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (2018).

3. Wordt er meer of minder griffierecht geheven dan nu in planschadeverordening?

Het griffierecht voor planschade bedraagt thans ook € 300,-.

4. We zijn een jaar te laat met deze verordening gelet op invoeringswet omgevingswet. Klopt dat?

Nee, we zijn niet te laat met het vaststellen van deze verordening. De titel nadeelcompensatie wordt per 1 januari 2024 in de Awb opgenomen. Op dat moment treedt ook de Omgevingswet in werking. Met deze verordening regelt de gemeente dat er griffierecht kan worden geheven voor aanvragen die onder de nieuwe wetgeving vallen.

5. Dat geen advies wordt gevraagd in geval van kennelijke ongegrondheid is willekeur. Bovendien moet het dan mogelijk worden gemaakt in verordening om bezwaar of beroep in te stellen.

Soms is duidelijk dat er geen schadevergoeding hoeft te worden uitgekeerd zonder dat een extern advies nodig is. Dit is bijvoorbeeld het geval indien men zich beroept op een planologische wijziging die langer dan vijf jaar geleden mogelijk werd. Het is overduidelijk dat de aanvraag kan worden afgewezen. Dit is geen willekeur. Het besluit op het verzoek tot nadeelcompensatie is een besluit in de zin van de Awb. Bezwaar en beroep hiertegen zijn van rechtswege mogelijk.

6. Worden ook griffierechten geheven als we planschade aan een derde doorleggen?

Ook als er een planschadeovereenkomst ligt, wordt de aanvraag planschade bij de gemeente ingediend. De gemeente behandelt de aanvraag en brengt griffierecht in rekening (thans op grond van de huidige planschadeverordening). Indien schadevergoeding wordt toegekend, dient degene met wie de gemeente de planschadeovereenkomst is aangegaan, de schade te vergoeden. Het griffierecht

wordt terugbetaald aan de aanvrager. Indien er geen schadevergoeding wordt toegekend, wordt niets doorgelegd en krijgt aanvrager het griffierecht niet terug.

7. Zijn we voor planschade/nadeelcompensatie verzekerd?

Nee, schade door rechtmatig handelen valt niet onder onze aansprakelijkheidsverzekering. Uit contact met onze verzekeraar blijkt dat dit ook niet mogelijk is.

8. Kan er een toelichting op de verordening komen, met name voor de artikelen 5 en 9?

We achten een toelichting weinig toegevoegde waarde hebben, gelet op de inhoud van de verordening. Het is een vertaling van de huidige praktijk inzake planschade en nadeelcompensatie en bevat weinig nieuws.

Indien uw raad een toelichting wenst, kan dit als extra beslispoint worden opgenomen en kan bijgaande toelichting worden gebruikt.

9. Waarom wordt afgeweken van de modelverordening van de VNG? Is dit toegestaan?

De Awb en Omgevingswet regelen alle zaken omtrent nadeelcompensatie. Slechts een klein aantal zaken kan met nadere regels worden ingevuld. Dit betreft het instellen van een adviescommissie en het heffen van griffierecht. Met de voorliggende verordening maken we het heffen van een griffierecht mogelijk. Ook wordt de procedure van afhandeling van de aanvraag, inclusief het vragen van een extern deskundig advies uitgewerkt. We kiezen er niet voor een adviescommissie in te stellen, zoals de modelverordening van de VNG kent. Voor de overwegingen hierbij verwijzen we naar het raadsvoorstel. Het is begrijpelijk dat de VNG de mogelijkheid van een adviescommissie opneemt in haar modelverordening; voor de instelling van een adviescommissie is het noodzakelijk dit bij verordening te regelen. Dit geldt niet voor een juridisch advies van een deskundige. De modelverordening

biedt een handvat, maar is niet bepalend. Er wordt dan ook vaak gebruik gemaakt van de ruimte voor lokale inkleuring.